

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND

KIRKKOHALLITUKSEN YLEISKIRJE

Nro 10/2009
9.3.2009

KIRKON ELÄKELAITOKSEN TOIMINTA VUONNA 2008

Tärkeä tietää

Kirkon keskusrahaston eläkepalvelusivuilta (www.evl.fi/kiela) on nyt mahdollista saada tietoja omista kirkon eläkelain (KiEL) alaisista palvelussuhteista sekä arvon KiEL-eläkkeen määrästä. Palvelu vaatii sähköisen tunnistautumisen. Palvelu toimii seuraavien pankkien tunnuksilla: Nordea, Osuuspankki, Sampo-pankki, Aktia, Tapiola, Ålandsbanken ja Handelsbanken. Tunnistautumisen jälkeen avautuu suojattu yhteys Kirkon eläkelaitoksen ylläpitämään rekisteriin.

Palvelua on kuvattu tarkemmin yleiskirjeessä 5/2009.

Lisätietoja: Kirkon eläkelaitos puh. 09-1802 555 klo 9-11 välisenä aikana.

Yleistä vuodesta 2008

Vuosi 2008 oli sijoitusmarkkinoille ja koko maailmantaloudelle erittäin dramaattinen ja teematkin vaihtuivat vuoden aikana voimakkaasti. Vuoden ensimmäistä puoliskoa leimasivat voimakkaasti noussut öljyn hinta ja sen mukana kohonnut inflaatio sekä heikko dollari. Myös Yhdysvaltojen subprime -asuntolainojen maksetappioista liikkeelle lähteneen luottokriisin todelliset vaarat alkoivat paljastua markkinoille ja ensimmäinen pankkiuhri saatiin jo keväällä. Syksyä leimasivat ennen näkemätön paniikki finanssimarkkinoilla ja siitä alkanut pankkien välinen suuri epäluottamus. Loppuvuodesta ovat puhuttaneet huolet reaalitaloudesta, halvasta öljystä, heikoista valuutoista ja jopa deflaatiosta ja lamasta. Vuosi 2008 tullaan muistamaan tulevaisuudessa erittäin suurista talouden muutoksista.

Eläketointiminta

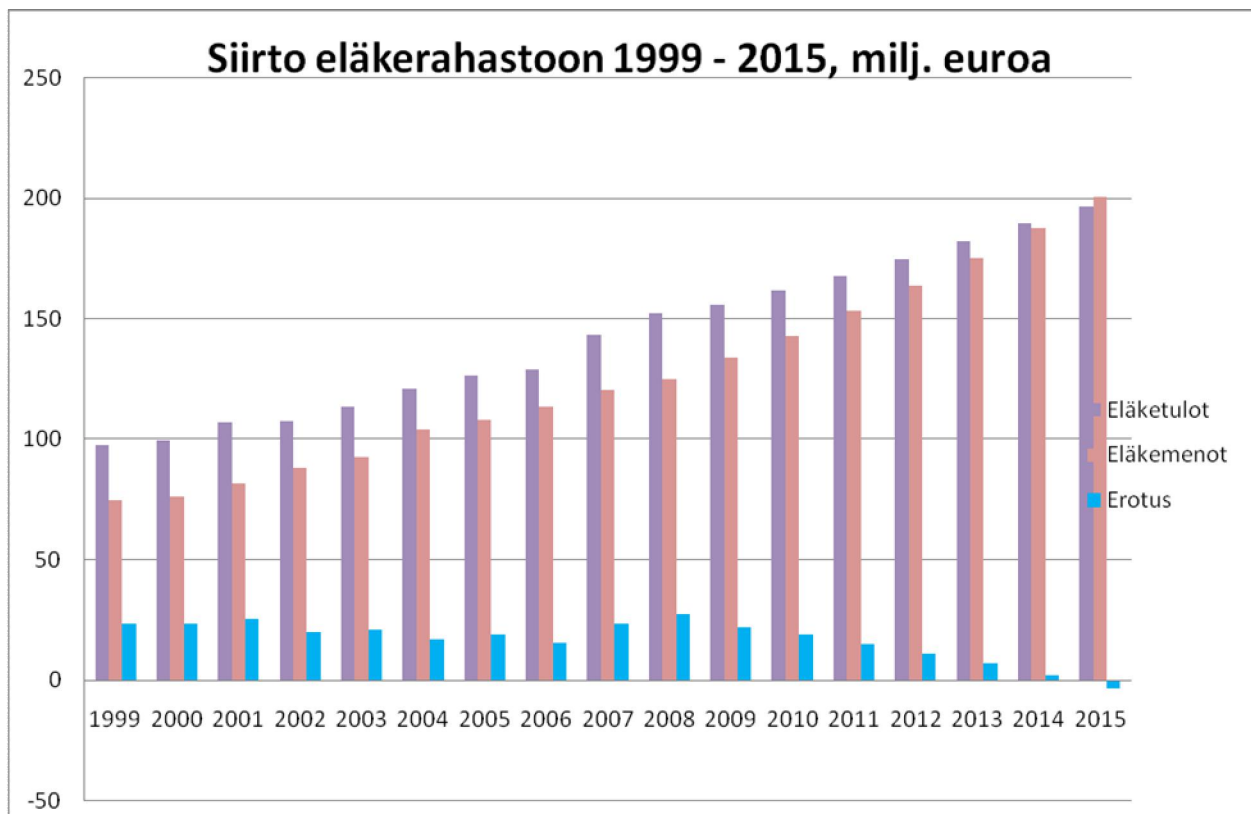
KiEL-palkkasumma oli vuonna 2008 477,6 milj. euroa. Nousua edelliseen vuoteen verrattuna oli 6,7 %.

Työnantajien eläkemaksut vaihtelevat välillä 26,37 % - 26,95 % riippuen työntekijöiden lukumäärästä. Työnantajat maksavat tämän maksun lisäksi kirkolliskoko-

uksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvät työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuuosuudet. Kirkolliskokouksen päätöksen mukaan eläkkeen omavastuuta otetaan enintään 25 % omavastuun piiriin.

Kirkon eläkejärjestelmässä työntekijöiden eläkemaksut ovat samansuuruiset kuin muissakin järjestelmissä. Vuoden 2005 alusta toteutetun eläkeuudistuksen (Puro I) seurauksena työntekijän eläkemaksut määräytyvät iän perusteella: alle 53 vuotiaan työntekijän eläkemaksu oli vuonna 2008 4,1 % ja yli 53 vuotiaan 5,2 %.

Seuraavassa kaaviossa kuvataan vuosittaisten eläkemaksutulojen riittämistä vuosittaisiin eläkemenoihin. Arvion mukaan vasta vuonna 2015 eläkemenoja on rahoitettava pieneltä osin myös sijoitustoiminnan tuotoilla.

Eläketoiminnan menot ovat nousseet aikaisempia vuosia maltillisemmin (+ 3,9 %). Kirkon työntekijöiden ikärakenne osoittaa, että lähivuosina entistä suurempi osa työntekijöistä tulee jäämään eläkkeelle. Vuonna 2005 voimaan tullut eläkeuudistus saattaa kuitenkin osaltaan myöhentää eläkkeelle siirtymistä, samoin edellä mainittu työkyvyttömyyseläkkeen omavastuuosuus. Eläketoiminnan menoihin sisältyvät tässä tarkastelussa myös eläkeyksikön henkilöstömenot sekä palvelujen ostot (sis. mm. eläketietojärjestelmän kustannukset). Kirke – eläketietojärjestelmän kustannukset olivat vielä vuonna 2007 varsin korkealla tasolla (5,2 milj. euroa), mikä oli 4,3 % eläketoiminnan menoista. Vuonna 2008 eläketietojärjestelmän kustannusten osuus on alentunut 1,8 %:iin (2,3 milj. euroa).

Maksetut eläkkeet jakautuivat eri eläkelajeihin seuraavasti:

Eläkelaji	€	%	kpl
Vanhuuseläke	90.185.432	74,6	12.461
Varhennettu vanhuuseläke	6.122.423	5,1	966
Työkyvyttömyyseläke	11.161.771	9,2	3.043
Yksilöllinen varhaiseläke	129.750	0,1	11
Työttömyyseläke	1.394.866	1,2	853
Osa-aikaeläke	2.064.253	1,7	358
Perhe-eläke	9.717.678	8,0	1.884
Ylimääräiset eläkkeet	27.577	0,0	17
Kuntoutusraha	129.120	0,1	10
Yhteensä	120.932.870	100,00	19.603

Muutos edellisestä vuodesta + 6,7 % (+ 6,2 %) + 6,7 % (+6,0 %)

Seurakuntien maksamat työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuuosuudet olivat 615.197 euroa.

Sijoitustoiminta

Eläkerahaston varojen sijoittamista varten on kirkkohallituksen toimikaudekseen asettama kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja ja vähintään neljä ja enintään kahdeksan muuta jäsentä (KJ 22 luku 3a§). Johtokunnan tehtävänä on päättää kaikista merkittävistä sijoitustoimintaan liittyvistä kysymyksistä (mm. käytettävät sijoitusinstrumentit, allokaatio, tuottotavoitteet, riskienhallinnan periaatteet, varainhoitajien kanssa laadittavat sopimukset). Tällä hetkellä (3.6.2008 – 31.5.2012) johtokunnan kokoonpano on seuraava:

Jäsen	Varajäsen
YTT, dosentti Olli Pusa, puheenjohtaja	Taluspäällikkö Pasi Perander Vantaan seurakuntayhtymä
Sijoitusjohtaja Ari Huotari Kuntien eläkevakuutus	Korkosijoitusjohtaja Fredrik Forssell Kuntien eläkevakuutus
Toiminnanjohtaja Esko Jossas JUKO	Neuvottelupäällikkö Arja Vehmas JUKO
Kiinteistöjohtaja Seppo Kosola Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä	Työmarkkina-asiamies Pauliina Hirsimäki Kirkon työmarkkinailaitos
Professori Eva Liljebloom Hanken	Lakimiesasessori Ritva Saarnio Helsingin tuomiokapituli
Toiminnanjohtaja Ritva Rasila SVTL	Järjestösihteeri Annina Antell SVTL

Hallintojohtaja Riitta-Sisko Tarkka Helsingin seurakuntayhtymä	Taluspäällikkö Marja-Liisa Nore Espoon seurakuntayhtymä
Työmarkkinalakimies Kristian Brotherus Kirkon alan unioni	Lakimies Keijo Karhumaa Kirkon alan unioni
Hallintojohtaja Matti Ilveskoski Kirkkohallituksen täysistunnon edustaja	Esittelijäneuvos Esa Koukari Kirkkohallituksen täysistunnon edustaja

Kirkolliskokouksen valitsemien tilintarkastajien lisäksi eläkerahaston sijoitustoimintaa valvoo Finanssivalvonta.

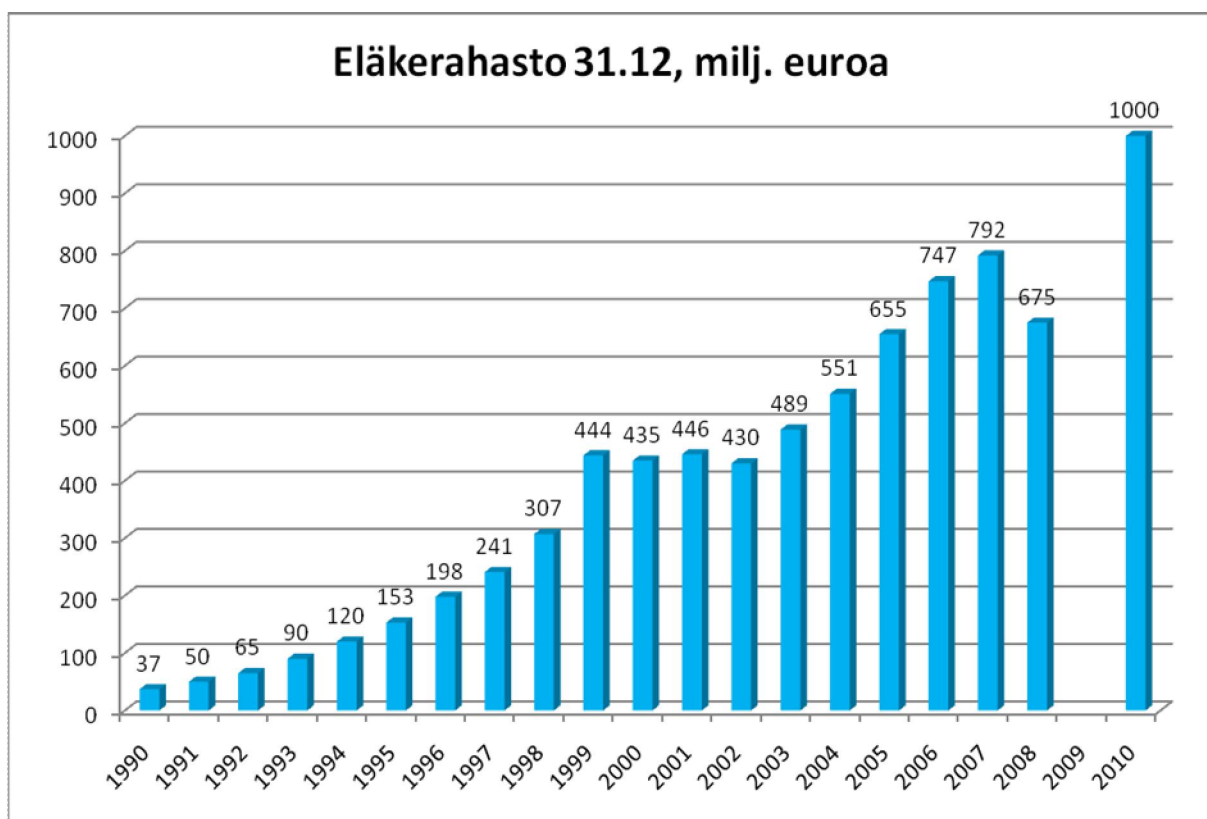
Eläkerahaston omaisuuden arvo 31.12.2008 oli 674,8 milj. euroa arvostettuna markkinahintaan. Vuoden lopussa sijoitukset olivat hajautetut seuraavasti:

Omaisuuslaji	M€	%-osuus
Osakkeet	226,9	33,6 %
Suomi	66,0	9,8 %
Eurooppa	77,6	11,5 %
Muu maailma	83,3	12,3 %
Korkosijoitukset	362,5	53,7 %
Euroalueen valtiot	156,9	23,2 %
Yrityslainat	79,7	11,8 %
Kehittyvät markkinat	10,6	1,6 %
Rahamarkkinat	115,3	17,1 %
Vaihtoehtoiset	85,3	12,7 %
Yhteensä	674,8	100 %

Eläkerahaston omaisuuden arvo oli vuotta aiemmin 31.12.2007 791,8 milj. euroa. Eläkerahasto pieneni vuoden 2008 aikana 117 milj. euroa eli 14,8 %. Arvonalennukset olivat n. 120 milj. euroa.

Vuosi 2008 jää sijoitustoiminnan tuottojen valossa eläkerahaston historiaan kaikkien aikojen heikoimpana vuotena. Eläkerahaston sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin oli -17,56 % (reaalinen vuosituotto -20,3 %). Paras kuukausituotto oli +1,8 % ja heikoin -5,1 %. Vuoden aikana arvopaperisijoitukset ylittivät vertailuindeksinsä 2,1 prosenttiyksiköllä, informaatio-suhteen ollessa 0,4. Eläkerahaston pitkän aikavälin (1991–2008) sijoitustoiminnan nettotuotto säilyi heikosta sijoitusvuodesta huolimatta hyvänä, ollen vuoden lopussa 7,9 % p.a. (reaalinen vuotuinen tuotto 6,1 % p.a.).

Seuraavasta kuvasta näkyy eläkerahaston kehitys vuosina 1990-2008. Aikanaan tavoitteeksi asetetun 1,0 mrd. euron koon saavuttaminen vuoteen 2010 mennessä riippuu täysin siitä, miten nopeasti sijoitusmarkkinat toipuvat tämän hetkisestä lamaannuksesta.

Johtokunta hyväksyi joulukuussa 2008 eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen suunnitelman vuodelle 2009. Suunnitelmassa on tarkemmin kerrottu, kuinka vastuullista sijoittamista voidaan käytännössä toteuttaa eläkerahaston toiminnassa. Suunnitelma on jäsennetty YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti. Vastuullisen sijoitustoiminnan kehittämisessä sekä reagoivassa toiminnassa ja vaikuttamisessa on käytetty eettistä konsulttia, Ethix SRI Advisors. Vuonna 2008 eläkerahastolla oli kaksi epäsuoraa vaikuttamistapausta. Kummassakin oli kysymys yritysten aiheuttamien ympäristöhaittojen rajoittamisesta. Kirkon keskusrahasto suositteli yrityksille riippumattomien ympäristötutkimusten teettämistä kokonaisvaltaisten ratkaisujen löytämiseksi sekä säännöllisten ympäristöarvioiden tekemistä ja niiden julkistamista. Kumpikin yritys toimitti tyydyttävät tiedot. Näiden vaikuttamistapausten lisäksi keskusrahasto osallistui GES Burma Engagement -palveluun. Palvelun tarkoitus on vaikuttaa kansainvälisiin öljy- ja kaasu-yhtiöihin, jotka toimivat Burmassa ja edistää niiden kestävää toimintaa. Tällaiseen käyttäytymiseen sisältyy paitsi kansainvälisten normien noudattaminen myös paikallisen väestön elinolosuhteiden parantaminen.

Vuonna 2007 valmistuneen kirkon eläkemenoennusteen perusteella KiEL-eläkevastuun arvioidaan olevan 31.12.2008 noin 3.325 milj. euroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään eräitä eläkerahastoon liittyviä lukuja vuosilta 2003 – 2008:

M€	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tulos,eläketoiminta	19,7	16,9	18,8	15,4	23,1	27,4
Tulos,sijoitustoiminta	39,0	44,9	86,0	76,1	21,9	-144,4
Rahasto 31.12.	488,7	550,5	655,3	746,8	791,8	674,8

Eläkemeno	92,7	97,1	101,1	106,7	113,3	120,9
Rahasto/eläkemeno	5,04	5,21	6,48	7,00	7,00	5,6
KiEL-palkkasumma	358,9	374,9	388,8	399,4	447,4	477,6
Rahasto/palkkasumma	1,30	1,35	1,69	1,87	1,77	1,41
Kokonaiseläkevastuu	2786,0	2907,0	3030,0	2800,0	3193,0	3325,0
Rahasto/eläkevastuu (%)	16,77	17,40	21,63	26,71	24,8	20,3

Lisätietoja: sijoitusjohtaja Ira Van Gilse van der Pals puh. 09-1802 478.

Tulevaisuuden näkymät

Eläkepäästötuotanto

Kuntien eläkevakuutuksen kanssa jatketaan yhteistyötä vuonna 2008 tehdyn palvelusopimuksen pohjalta. Eläketurvan toimeenpano siirtyy vaiheittain Kuntien eläkevakuutuksen hoidettavaksi. Ensimmäisenä siirtyi palvelussuhderekisterin ilmoitusliikenteen hoito Kuntien eläkevakuutuksen hoidettavaksi syyskuussa 2008.

Vuoden 2009 alussa Kuntien eläkevakuutuksen tarkastusyksikkö aloitti kirkon eläkelain 38 §:n mukaisen työnantajien tarkastustoiminnan. Tarkastuksen kohteina ovat kirkon eläkelain piiriin kuuluvien työnantajien ilmoittamien palvelussuhdetietojen ja niihin liittyvien eläkemaksujen oikeellisuus. Tarkastukseen liittyy myös neuvonta ja myöhemmin koulutus. Myöhemmin vuoden 2009 aikana Kevaan siirtyvät sekä perhe-eläkkeisiin että ammatilliseen kuntoutukseen liittyvät asiat.

Tavoitteena on, että palvelu käynnistyy Kevan uusien järjestelmien valmistuttua vuonna 2011. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kirkon eläketietojärjestelmään (Kirke) ei tehdä enää muutoksia, elleivät ne kohdistu aikaan ennen palvelun käynnistymistä. Pääosin eläketietojärjestelmäkustannukset Kirken osalta ovat tämän siirtymävaiheen ajan ylläpitokustannuksia.

Eläkejärjestelmän rahoitus

Kirkon eläkesätiön perustamista koskevat suunnitelmat ovat edenneet valmisteluvaiheeseen. Kirkossa on jo usean vuoden ajan pyritty selvittämään edellytyksiä kytkeä kirkon eläkejärjestelmä yksityiseen eläkejärjestelmään. Ensimmäisen kerran tämä tavoite asetettiin kirkolliskokouksessa vuonna 1999. Tähän asti säätiötämismallin ongelmana on ollut yksityisen puolen ja julkisen puolen eläkelakien eroavaisuus. Tällä hetkellä muutos tuntuisi mahdolliselta toteuttaa, koska eläkeetuksien osalta jatkossa eroja ei enää ole.

STM on asettanut laajapohjaisen työryhmän valmistelemaan asiaa. Työryhmän tehtävänä on 30.8.2009 mennessä valmistella ehdotukset Suomen evankelis-

luterilaisen kirkon eläkevastuun ja sitä vastaavien rahastojen siirtämiseksi uuteen perustettavaan kirkon eläkesäätiöön ja tähän liittyen ehdotukset kirkon eläkejärjestelmän kehittämiseksi.

Eläkerahaston sijoitustoiminta

Tätä kirjoitettaessa ei ole olemassa näkemystä siitä, kuinka syvä tai pitkä reaalitalouden maailmanlaajuinen taantuma tai lama on. Aikaisempien suhdannekäänteiden yhteydessä on havaittu, että osakemarkkinat ennakoivat talouden muutokset noin puoli vuotta reaalitaloutta aikaisemmin. Mikäli tämä havainto pitää edelleen paikkansa, saattaisi olla mahdollista, että osakemarkkinoilla tapahtuisi korjausliikettä ylöspäin jo vuoden 2009 aikana.

Eläkerahaston johtokunta on kokouksessaan 9.12.2008 hyväksynyt eläkerahaston sijoitussuunnitelman vuodelle 2009. Eläkerahaston neutraali perusallokaatio on esitetty alla olevassa taulukossa. Johtokunnan tärkeimpiä tehtäviä vuonna 2009 on laatia pidempää ajanjaksoa koskeva sijoitusstrategia kirkon eläkemenoennusteen ja arvioidun eläkevastuun perusteella. On ratkaistava, minkälainen eläkerahaston sijoitusten allokaation tulee olla siinä vaiheessa, kun osaa sijoitustoiminnan tuotosta käytetään eläkkeiden maksuun. Vielä tällä hetkellä on kuitenkin mahdollista säilyttää nykyinen runsaasti osakkeita sisältävä allokaatio.

Omaisuusluokka	peruspano	min	max
Korkosijoitukset	40 %	32 %	60 %
Osakesijoitukset	40 %	32 %	48 %
			30
Muut sijoitukset	20 %	5 %	
Yhteensä	100 %		

Lisätietoja: Eläketiedustelut/Kirkon eläkelaitos puh. 09-1802 555 klo 9-11 ja sijoitustoiminta/sijoitusjohtaja Ira Van Gilse van der Pals puh. 09-1802 478.

KIRKKOHALLITUS

Risto Junttila

Leena Rantanen